

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตข้าวของชุมชนในเขตทุ่งกุลาร้องไห้จากระบบดั้งเดิมและเปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตข้าวหอมมะลิเชิงพาณิชย์ 2) เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตข้าวของชุมชน 3.) เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากระบบการผลิตข้าวหอมมะลิในเชิงพาณิชย์ที่มีต่อครอบครัวเกษตรกรและชุมชน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

พบว่าพัฒนาการผลิตข้าวของชุมชน แบ่งได้เป็น 3 ช่วง ช่วงที่หนึ่ง (ตั้งแต่ก่อตั้งบ้าน - 2495 ) เป็นการผลิตเพื่อยังชีพ มีการเครื่องมือเครื่องภายในชุมชน พันธุ์ข้าวหลากหลาย ใช้แรงงานคนและแรงสัตว์ทำงาน ผลิตข้าวเหนียวเป็นหลัก การกระจายผลผลิตจะเป็นระบบการแลกเปลี่ยนสิ่งของที่ไม่ได้ผลิตเอง ช่วงที่สอง (2495-2507) เริ่มเป็นช่วงที่เริ่มเข้าสู่การผลิตข้าวเพื่อขาย ปลูกข้าวเหนียวเพื่อขายและเริ่มมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ผสมผสานกับเทคโนโลยีแบบดั้งเดิม เริ่มมีการจ้างแรงงานคนทำการผลิต ช่วงที่สาม(2507-ปัจจุบัน) เมื่อมีนโยบายของรัฐเข้ามาพัฒนาในทุ่งกุลาร้องไห้ และทำให้ชุมชนได้มีการติดต่อกับภายนอกมากยิ่งขึ้นทำให้มีการรับนวัตกรรมใหม่ เช่น เมล็ดพันธุ์ข้าว ชุมชนได้เรียนรู้การนำเทคนิคการผลิตเพื่อที่จะเพิ่มผลผลิต ช่วงนี้มีการผลิตข้าวหอมมะลิเป็นจำนวนมาก และมีการใช้เทคนิคการผลิตแบบใหม่อยู่เสมอ ใช้รถไถนา รถเกี่ยวข้าว เพื่อที่จะเพิ่มผลผลิตข้าว การเปลี่ยนเป้าหมายการผลิต จากผลิตเพื่อเอื้อต่อผู้เฝ้ากินมาเป็นการผลิตเพื่อขายทำให้ระบบการผลิตข้าวเปลี่ยนแปลง จากการปลูกข้าวนาดำ มาเป็นปลูกข้าวนาหว่าน ใช้เครื่องจักรเป็นหลัก จ้างแรงงาน พิธีกรรมในการปลูกข้าวลดลงมาก ใช้พันธุ์ข้าวส่งเสริม ปลูกข้าวเจ้าเป็นหลัก

มีปัจจัยหลายประการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตข้าวของชุมชน จะมีปัจจัยภายในได้แก่ การติดต่อพึ่งพาระหว่างเมืองและชนบท การต้องการเพิ่มผลผลิต ลักษณะดินที่เหมาะสมกับการปลูกข้าวหอมมะลิ การเอาเยี่ยงอย่างกันในการยอมรับนวัตกรรม ค่านิยมและความเชื่อในการดำรงชีวิตปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายรัฐในการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้

เป็นพื้นที่ปลูกข้าวมะลิที่ใหญ่ที่สุดในโลกและบทบาทของภาคธุรกิจเอกชนที่ได้เข้ามาทำธุรกิจ การเกษตรการเกษตรแบบครบวงจร จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ปล๋อยเงินกู้ ขยายปัจจัย การผลิตและรับซื้อข้าว

ระบบการผลิตข้าวหอมมะลิเชิงพาณิชย์ ทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านบวกและด้านลบ คือ ด้านบวก เงินหมุนเวียนภายในชุมชน มีการใช้ที่ดินที่มี ประสิทธิภาพมากขึ้น ผลกระทบด้านลบ ได้แก่ ภาวะหนี้สินในชุมชนมีมากขึ้นและมีแหล่งหนี้สิน หลายแหล่ง ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น ด้านสังคม ผลกระทบด้านบวก ฟังพาทภายนอกมากขึ้น การ ได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีการผลิต มีองค์ความรู้ในการทำนาแบบใหม่ ด้านลบ ได้แก่ ความสัมพันธ์กับคนในชุมชนและในครัวเรือนลดลง เติงนาได้ลดความสำคัญลง ความมั่นคงทางอาหารลดลง เทคโนโลยีพื้นบ้านหาย สูญเสียความหลากหลายของพันธุ์ข้าว ลด ระบบคุณค่าเกี่ยวกับข้าวและทำนา ด้านกายภาพ เป็นผลกระทบด้านลบทั้งหมด ได้แก่ ความอุดม สมบูรณ์ของดินลดลง เกิดความไม่สมดุลของระบบนิเวศ ทำเลเตียงสัตว์ลดลง

2) ผลกระทบต่อครอบครัว ด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านบวก ได้แก่ รายได้เพิ่มขึ้น ด้าน ลบได้แก่ การอพยพแรงงาน หนี้สิน ด้านสังคม เป็นกระทบด้านลบทั้งหมด ขาดอำนาจการ ต่อรอง การฟังพาทนอก เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกภายในชุมชนได้ลดลง บทบาทผู้อาวุโสลดลง

The objectives of this research were: 1) to study about the Changes of Rice Cultivation in an Isan Community : a Case Study of Commercial Jasmine Rice Production in Thung Kula Rong -Hai. i.e. change from the traditional system to commercial production of jasmine rice, 2) to study about the conditions that are related with the change of rice production system in the communities, and 3) to study about the impacts of the commercial production of jasmine rice on the families of the farmers and their communities. This is a qualitative research. The data was collected through interviews and non-participant observation. The result of the research is summarized as follows:

It was found out that the development of communities' rice production could be divided into 3 periods. First period (village establishment – 1952): production for life-sustenance. There was production of tools in communities. Rice species were varied. Human and animals' labor was used. Main production was for glutinous rice. Regarding the distribution of the produce, the produce was exchanged for things that were not produced by the villagers themselves. Second period (1952 - 1964): start of rice production for sale. Glutinous rice was grown for sale and mixed traditional-modern technology was used. Hiring of human labor for production started. Third period (1964 - present): the government implemented the policy of Thung Kula Rong-Hai development. As a result, the communities have had more contacts with outsiders and taken new innovations such as rice seeds. Communities learned about the use of production techniques for the increase of the produce. The purpose of production was changed from production for life-sustenance to production for sale. As a consequence, rice production system was changed from “transplanting” to “direct seeding”. Machines have been mainly used. Labor is hired. Rituals that are related with rice-growing have significantly decreased. “Promoted” rice seeds are used. Non-glutinous rice is mainly grown.

For the change of communities' rice production system, there are many factors. Internal factors are: contacts and inter-reliance between towns and rural area, desire for an increase of the produce, type of soil that fits with the growing of jasmine rice, imitation regarding acceptance of innovations, and values and beliefs on livelihood. External factors are: the government's policy of developing the Thung Kula Rong-Hai towards the world's biggest area of jasmine rice growing and the role of the private business sector that launches packaged agricultural business that supplies seeds, fertilizer and pesticides, releases loans, sells production means and buys rice.

The impacts of the system of commercial jasmine rice production are as follows. 1) Impacts on communities. Economic aspect: Positive points include rotated money within the community and more efficient use of land. Negative points include increased indebtedness in community, high number of loan-sources, and higher production cost. Social aspect: Positive points include greater reliance on outsiders, receipt of knowledge on the use of production technology, and receipt of knowledge on new way of rice cultivation. Negative points include: decreased relationships with people in community and household, decreased importance of rice field hut, decreased food security, disappeared traditional technology, lost diversity of rice species, and decreased value system related with rice and rice cultivation. Physical aspect: All impacts are negative i.e. decreased soil fertility, imbalanced ecological system, and decreased pasture land.

2) Impacts on families. Economic aspect: Positive impact is increased income. Negative impacts are labor migration and indebtedness. Social aspect: All impacts are negative i.e. lack of bargaining power, reliance on outsiders, decreased time of joint activities among community members, and decreased role of village seniors.